

Täysistunto

Maanantai 15.6.2026 klo 16.25—22.51

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 131/2025 vp
Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp
Valiokunnan mietintö SuVM 1/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Jatkettuun ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö 1/2026 vp.

Suuri valiokunta yhtyy eduskunnan 12.6.2026 tekemään päätökseen. Työjärjestyksen 53 §:n mukaisesti lakiehdotuksen sisältöön ei voida enää esittää muutoksia. — Keskustelu alkaa. Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.25 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme siis suuren valiokunnan mietintöä, joka perustuu siihen äänestyspäätökseen, minkä eduskunta viime viikolla teki alkoholilakiin liittyen.

Olen pettynyt siihen, että olemme nyt tässä tilanteessa. Suuren valiokunnan mietintöhän on erittäin lyhyt ja tiivis. Siinä todetaan, että yhdytään vain tähän eduskunnan päätökseen, mutta siihen on liitetty lausumaehdotus, joka sinänsä on kannatettava. Lausumassa ehdotetaan, että valtioneuvosto seuraa näiden ehdotettujen muutosten vaikutuksia alkoholinkulutukseen, väestön terveyteen, alkoholihaittoihin, perheisiin ja lapsiin ja sitten ryhtyy tarvittaviin korjaustoimenpiteisiin. Lisäksi edellytetään, että kahden vuoden kuluessa annetaan eduskunnalle kattava selvitys tämän lain sosioekonomisista, hyvinvointipoliittisista ja julkisen talouden kokonaisvaikutuksista. Tämä ponsi on sinänsä kannatettava, samoin kuin kannatan sitä pontta, joka tehtiin sosiaali- ja terveysvaliokunnan käsittelyn yhteydessä.

Mutta ongelmat todellakin jäävät. Hallituksen esitys, nyt siinä muodossa kuin sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöön liitettyssä vastalauseessa todetaan, valitettavasti tulee lisäämään alkoholinkulutusta, se tulee lisäämään haittoja, ja on huomattava, että siinä käynnistetään vahvojen alkoholijuomien kotiinkuljetus, rajat ylittävä vahvojen juomien etämyynti, väkevien alkoholijuomien verkkomarkkinointi ja lisäksi nuoria houkutteleva sosiaalisen median vaikuttajien mainonta. Eli tämän esityksen mukaan ulkomailta voi tuoda suoraan kotioville jopa 80 prosentin vahvaisia alkoholijuomia. Tässä edelleen on se ristiriita, että kotimainen alkoholijuomakauppa ja vähittäismyynti eivät voi kuljettaa kotiin kuin näitä 8:n tai 5,5:n prosentin vahvaisia juomia, eli kotimaiset ja ulkolaiset yrittäjät jäävät tämän esityksen myötä eriarvoiseen asemaan.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan enemmistö ehdotti lisäksi keinoja veronkierron suitsimiseen eli etämyyjien rekisteröitymisvelvoitetta ja vahvempia sanktioita. Hallitushan esit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2026 vp

tää tässä 1 000 euron sanktiota, mikä on aivan mitätön sanktio verrattuna siihen veronkier-tohyötyyn, mitä tälläkin hetkellä myyjät saavat. Tässä valiokunnan mietinnössä ehdote-taan 20 000 euron sanktiota. Lisäksi ehdotimme valiokunnan enemmistönä vahvempia val-vontakeinoja, joilla tämä alkoholiverkkokaupan veronkierto saataisiin kuriin. Tällä hetkel-lä saamamme asiantuntijaselvityksen mukaan jopa 285 miljoonan euron verotulot jäävät saamatta laittoman nettimyynnin vuoksi. Käytännössä 98—99 prosenttia kaikesta verkko-kaupan kautta tuodusta alkoholijuomasta on säännönvastaista, ja lähinnä vain pistokokei-den kautta sitten saadaan nämä verot maksuun. Tähän ei ole tulossa nyt tässä esityspohjas-sa, mitä käsitteimme, ratkaisuja, toisin kuin olisi ollut siinä sosiaali- ja terveystoimikun-nan enemmistön mietinnössä.

Ehdotimme myös sitä, että ei käynnistettäisi vahvojen alkoholijuomien verkkomainon-taa eikä myöskään sallittaisi sosiaalisen median vaikuttajamarkkinointia, mikä tehoaa eri-tyisesti nuoriin.

Kaiken kaikkiaan on merkittävää se, miksi tällainen esitys on varsinkin tässä muodossa ylipäänsä tuotu. Suomessa alkoholin saatavuus on riittävällä tasolla. Sitä ei ole tarpeen li-sätä kuljettamalla esimerkiksi näitä väkeviä juomia kotiovelle — eikä pelkästään kotiovel-le, vaan kaiken kaikkiaan tässä tämä kotiinkuljetus koskee lähes mitä tahansa paikkoja, puistot mukaan lukien, joten valvonta on erittäin vaikeaa. Tähän liittyy monenlaisia työtur-vallisuusongelmia, jos ajatellaan niitä tilanteita, joissa vastaanottaja esimerkiksi kotiovel-la saattaa olla juopunut, minkälaisia tilanteita syntyy työturvallisuuden kannalta toimittajan kohdalla.

Huomautan, että perustuslakivaliokunta myös katsoi, että perustuslain yhdenvertaisuus-säännöksen ja elinkeinovapauden kannalta olisi ollut perustellumpaa se, että etämyyjiä ja kotimaan vähittäismyyntiä kohdeltaisiin samoin. Nythän tämä ratkaisu johtaa siihen, että kotimaan vähittäismyyntien kannattaa perustaa Tallinnaan toimipiste, josta he voivat pika-toimituksena tuoda lasteittain näitä väkeviä juomia Suomeen, mihin heillä ei ole taas Suo-mesta käsin mahdollisuutta.

Tässä on erittäin suuri periaatteellinen ongelma myös sen kannalta, että meillä on Alkol-la tämä vahvojen juomien yksinoikeudellinen asema, ja on selvää, että tämä esitys tulee ihan muutaman vuoden sisällä rapauttamaan meillä perusteet ylipäänsä tälle yksinoikeus-järjestelmälle, mihin olemme kuitenkin saaneet luvan liittyessämme Euroopan unioniin.

Arvoisa puhemies! Totean, että koska tässä ei voi tehdä muutosesityksiä, niin tulen var-masti — ja uskon, että moni muukin tulee — ehdottamaan siinä käsittelyn toisessa vaihees-sa tämän esityksen hylkäämistä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinäluoma.

16.33 **Eveliina Heinäluoma sd:** Arvoisa puhemies! Kyllähän se tietysti jotain tästä Or-pon hallituksesta kertoo, että se, mikä rikkoo tätä hallituksen sisäistä yhteistyötä eniten tä-män kauden aikana, on alkoholilaki. Aivan kuten edustaja Räsänen tässä edellä kuvasi, kyllähän tässä keskeisin muutos on nyt tämä alkoholin etämyynti ja tässä kyllä tulee todel-la kummallinen tilanne nyt tästä muutetussa ja alkuperäisessä hallituksen esityksessä ole-vasta etämyyntiä koskevasta rajasta. Täytyy kyllä ihmetellä, minkä takia hallitus haluaa siis tehdä erilaiset pelisäännöt kotimaisille toimijoille ja sitten ulkomailta tilatuille tuotteil-le. Nythän tässä muutetussa esityksessä, niin kuin tässä hallituksen alkuperäisessä esityk-sessäkin, etämyyntiä voisi käyttää jopa 80-prosenttisten alkoholijuomien tuomiseen Suo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2026 vp

meen, samaan aikaan kun suomalaisiin toimijoihin sovelletaan kotimaan vähittäismyynnissä prosenttirajoja, jotka ovat viisi ja puoli ja kahdeksan prosenttia. Onhan tämä kummallinen tilanne. Miksi tällä tavalla halutaan kotimaisia yrittäjiä ja kotimaista tuotantoa sorsia ja samalla viedä suomalainen alkoholipolitiikka täysin vieraaseen maailmaan, jossa jopa nämä 80-prosenttiset alkoholijuomat ovat jatkossa sallittuja ulkomailta tilattaessa?

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus teki perusteellista työtä, jossa kuultiin myöskin laajasti asiantuntijoita, ja siellä asiantuntijakuulemisissa nousi laaja huoli siitä, että tämä vahvojen alkoholijuomien etämyynti lisää alkoholin kokonaiskulutusta, heikentää verotuksen vaikutuksia ja sitten myöskin loisi käytännössä Alkon kanssa kilpailevan myyntikanavan, ja aivan kuten edustaja Räsänen tässä kuvasi, vuosien jälkeen tämä totta kai rapauttaa koko Alkon monopolin, ja sen osalta täytyy tietysti vain kysyä hallituspuolueilta, että sekö on tämän hallituksen tavoite.

On kyllä siis hyvin vaikea kaiken kaikkiaan hyväksyä tätä tilannetta, jossa suomalaiset yritykset joutuvat noudattamaan tiukempia sääntöjä kuin ulkomaiset verkkokaupat. Toivon ja vetoan vielä hallitukseen, että kyllä kilpailun on oltava reilua myöskin alkoholi-markkinoilla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen.

16.36 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Pääministeri Petteri Orpon hallitus on tehnyt myös muutamia muita toimia alkoholilain ympärillä: viinien tuonti ruokakauppaan ja pientuottajien aseman vahvistaminen. Muistan, että silloinkin tässä salissa kuultiin sisällöltään samanlaisia puheenvuoroja, että nyt alkoholinkulutus sitten räjähtää käsiin, kun viinit ruokakauppoihin tulivat. No, jos katsotaan puolueettoman THL:n tilastoja, niin viime vuodelta ne kertovat, että suomalaisten alkoholinkulutus on edelleen laskenut. Viime vuonna suomalaiset kuluttivat noin 6,9 litraa alkoholia ja vuoden takaisesta vähennystä tapahtui 4,5 prosenttia. Eli viime vuonna käytettiin alkoholia 4,5 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2024. Tämä on siis faktaa THL:n tilastoista, jotka kertovat suomalaisten alkoholin hankinnasta Suomessa.

No, tänään meillä on sitten käsittelyssä alkoholilain seuraava esitys, jossa on kyse siis etämyynnin ja toimitusten selkeyttämisestä ja niiden tuomisesta EU-lainsäädännön mukaisiksi. Itse kun katsoin tuota sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen pitkää ja perusteellista käsittelyä, niin olin jopa hivenen yllättyneenä, että kaikki StV:ssä olevat puolueet kannattivat alkoholin kotiin toimittamista. Myös kristillisdemokraatit siellä olivat tämän kotiin kuljettamisen kannalla. Ero taisi olla siinä, voiko kotiinkuljetus tapahtua saman vuorokauden aikana vai tapahtuuko se myöhemmin. Eli jos ihminen tilaa pitsan ja oluen, niin pitsa tulee illalla ja olut tulee sitten seuraavana iltana. Tämä oli kait yksi ero siinä ja sitten tässä prosenttirajassa oli toinen, mutta kaikki puolueet kannattivat kotiinkuljetusta, vaikka tässä keskustelussa on saanut sellaisen kuvan, että näin ei olisi.

Tämä on yksi toimenpide etämyynnin ja toimitusten selkeyttämiseksi EU-lainsäädännön mukaisiksi, ja olen edustaja Räsänen kanssa samaa mieltä siitä, niin kuin valiokuntakin, että meidän on seurattava tarkkaan tämän lainsäädännön vaikutuksia, vaikutuksia kulutukseen, jatkuuko tämä myönteinen kehitys, että suomalaiset kuluttavat aiempaa vähemmän, niin kuin edellisten muutosten jälkeen on tapahtunut, vai tapahtuuko muutos toiseen suuntaan, mitkä ovat haittojen vaikutukset ja vaikutukset näihin, joita tässä keskustelussa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2026 vp

on esille tullut. Se on äärimmäisen tärkeää, ja sen mukaan sitten tehdään jatkossa toimenpiteitä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, vastauspuheenvuoro.

16.39 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edellinen puhuja, edustaja Heinonen, ei ehkä tiennyt sitä, että THL on muuttanut tätä tilastointitapaa niin, että tällä hetkellä meillä kerätään aivan eri tavalla näitä tilastoimattoman alkoholin-kulutuksen tietoja. Epävirallisia tietoja THL:ltä kyllä on, mutta nämä vuositiedot eivät ole keskenään vertailukelpoisia. Mutta se tieto, minkä me olemme tuonne valiokuntaan saaneet, on se, että alkoholinkulutuksesta tällä hetkellä jo yksi kolmasosa on tilastoimatonta kulutusta. Eli tämä verkko-ostosten, siis nettiostosten, ja matkustajatuonnin osuus ensinnäkin painottuu väkeviin alkoholijuomiin, ja sen osuus on aivan merkittävästi kasvanut. Tämä selittää sitä, miksi meillä alkoholihaittojen määrä ei ole vähentynyt [Puhemies koputtaa] siinä suhteessa kuin tämä tilastoitu alkoholinkulutus.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola, vastauspuheenvuoro.

16.40 **Oskari Valtola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä keskustelussa on tärkeää erottaa, että tässä lainsäädännössä käsittelemme sekä etämyynnin selkeyttämistä että sitten kotiinkuljetusta. Niin kuin tuossa edustaja Heinonen toi hyvin esille, mikään puolue ei ole vastustanut tätä kotiinkuljetusta.

Etämyynti on tälläkin hetkellä Suomessa sallittua, samoin kuin alkoholin etäosto EU-maista. Tämän lainsäädännön tarkoitus on tehdä lainsäädäntöön selkeytykset tästä. Tätä on vaatinut EU-komissio. Myös perustuslakivaliokunta on lausunnossaan sanonut, että tämä pitää nyt selkeyttää. Täytyy ottaa huomioon myös se, että sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietinnössä olevassa vaihtoehdossa, jossa etämyynti oli rajattu 5,5/8 prosenttiin, etäosto olisi ollut sallittua sinne 80 prosenttiin saakka. Kuitenkin suurin osa alkoholista, joka tällä hetkellä tulee etäoston ja etämyynnin kautta Suomeen, tulee nimenomaan etäostojen kautta, ja tilanne ei siis käytännössä sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietinnön mukaan [Puhemies koputtaa] olisi muuttunut mitenkään alkoholin Suomeen tulon kannalta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vastauspuheenvuorot edustajille Forsgrén, Eerola ja Heinonen, ja sen jälkeen edustaja Pekonen varsinainen puheenvuoro. — Edustaja Forsgrén.

16.42 **Bella Forsgrén vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ovathan nämä hallituspuolueitten puheenvuorot tähän alkoholilainsäädäntöön mielenkiintoista kuunneltavaa. Jos katsoo asiantuntijalausunnoista nousevaa kritiikkiä, niin se oli murskaavaa tätä hallituksen silloista esitystä kohtaan, joka nyt palautui sellaisenaan takaisin suuren valiokunnan kautta. Siellä nostettiin esille erityisesti tämä kansanterveyskysymys ja monopolin asema, mutta myös verokokonaisuus. Oletin edes sitä, että hallitus olisi korjannut tämän veropohjakokonaisuuden. Meillä on siis tilanne, missä yli 90 prosenttia tilaa etänä mutta ei maksa siitä veroja Suomeen. Tähän olisi ollut korjaus mahdollista tehdä, ja ihmettelen kovasti sitä. Siinä oli erilaisia arvioita niin verottajalla, Alkolla kuin muilla tahoilla, kuinka suuri veromenetyksistä nyt tulee, mutta puhuttiin muistaakseni minimissään 70 miljoonas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2026 vp

ta ja isoimmat alkoivat olemaan yli 300 miljoonaa. Onko tässä vaikeassa tilanteessa niin, että meillä on mahdollisuus olla keräämättä tällaista pottia? Tässä tilanteessa, kun samaan aikaan hyvinvointialueilta leikataan tosi tärkeistä palveluista, mielenterveys- ja päihdepalveluista juuri näille ihmisille, keillä sitten saattaa alkoholiongelmia tapahtua. Eli haluan nostaa sen suurimman huoleni, kun samaan aikaan vapautetaan alkoholia mutta heikennetään palveluita. En kannata.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eerola.

16.43 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on ihan totta, minkä edustaja Räsänen tuossa sanoi, että THL on vähän muuttanut tätä tilastointitapaansa ja nyt arvioidaan tämä ulkomailta tuotu määrä, mutta siinä on tosiaan ongelma se, että ne eivät ole vertailukelpoisia aikaisempiin. Eihän me tiedetä myöskään sitä, mitä 10—15 vuotta sitten kenties on ulkomailta tullut.

Tästä oli puhetta, että alkoholisairaudet eivät ole vähentyneet — vaikka ehkä se virallisesti tilastoitu kulutus sitten olisikin laskenut, niin alkoholisairaudet eivät ole — mutta siihen yksi selitys on ilmeisesti se, että alkoholin kulutus on noussut vanhenevissa ikäluokissa, eli iäkkäämmät ihmiset juovat enemmän kuin iäkkäät ihmiset 20 tai 30 vuotta sitten, kun he eivät juoneet juuri ollenkaan. Eli nämä niin sanotut suuret ikäluokat ovat tottuneet käyttämään paljon alkoholia, ja he ovat nyt eläkepäivillä alkaneet juomaan enemmän, mutta itseni ikäisistä ja itseäni nuoremmista ja näin samaa ei ole havaittu, vaan nuoremmat polvet käyttävät alkoholia viisaammin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen.

16.44 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Katsoin tässä THL:n sivuilta, että vuoden 25 kokonaiskulutuksesta ei ole saatavilla vertailukelpoista arviota tämän matkustajatuonnin ja verkko-ostojen osalta mutta sen sijaan kotimainen tilastoitu kulutus laski 4,5 prosenttia edellisvuodesta ollessaan noin 6,9 litraa sataprosenttista alkoholia. Eli kotimainen tilastoitu kulutus on vähentynyt vuoden takaisesta: Alkoista, ruokakaupoista ja ravintoloista ostettu määrä väheni kaikilla Suomen hyvinvointialueilla. Ainoastaan vahvan oluen kulutus kasvoi. Muiden juomaryhmien kulutus laski. Eli tämä nyt on tilastotietoa THL:n virallisista tiedoista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pekonen, varsinainen puheenvuoro, olkaa hyvä.

16.45 **Aino-Kaisa Pekonen vas:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tosiaan suuren valio-kunnan enemmistö perustelee nyt näitä alkoholilain muutoksia kuluttajien valinnanvapaudella ja markkinoinnin vapauttamisella. Mutta nyt tässä jää aivan liian vähälle huomiolle se, mitä asiantuntijat sosiaali- ja terveysvaliokunnassa sanoivat, ja se viesti oli erittäin selvä: alkoholin saatavuuden lisääminen kasvattaa kulutusta ja sitä kautta myös haittoja. Korostan, että tämä ei ole nyt mikään ideologinen väite vaan kansainväliseen tutkimusnäyttöön perustuva johtopäätös.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta kuuli laajasti asiantuntijoita, ja useat terveysalan asiantuntijat, tutkijat, lääkärijärjestöt ja päihdetyön toimijat ovat lausunnoissaan korostaneet, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2026 vp

saatavuuden lisääminen näkyy väistämättä lisääntyvinä terveys- ja sosiaalihaittoina. Silti nyt enemmistö suuren valiokunnan jäsenistä näyttää olevan valmis sivuuttamaan nämä arviot täysin.

Suurin osa kuultavista ja erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntemusta edustavat tahot kuitenkin suhtautuivat tähän esitykseen kriittisesti ja katsoivat, että esityksellä lisätään alkoholin saatavuutta, mikä lisää alkoholin käyttöä ja siten alkoholihaittoja, kuten alkoholiriippuvuutta ja väkivaltaa, sekä yhteiskunnalle aiheutuvia kustannuksia. Sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset muistuttivat valiokuntaa myös siitä, että alkoholihaittojen seuraukset näkyvät lastensuojelussa, päihdepalveluissa, mielenterveyspalveluissa, ikääntyneiden palveluissa ja erikoissairaanhoidossa. Samalla kun hallitus leikkaa hyvinvointialueiden rahoitusta ja vaatii palveluilta säästöjä, niin tämä on esitys, jonka arvioidaan lisäävän näiden palveluiden tarvetta. Tämä on täysin vastuutonta politiikkaa.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunnassa viime viikolla valiokunnan enemmistö päätyi muuttamaan hallituksen esitystä merkittävästi kuultuaan asiantuntijoita. Muutokset perustuivat juuri niihin huoliin, joita asiantuntijat toivat valiokunnan tietoon. Myös valiokunnan keskusteluissa korostui huoli vahvojen alkoholijuomien etämyynnin vaikutuksista kansanterveyteen.

Alkoholipolitiikkaa on tehtävä tutkimustiedon ja asiantuntija-arvioiden pohjalta. Kun sosiaali- ja terveysalan asiantuntijat varoittavat haittojen kasvusta, heidän viestinsä on otettava vakavasti. Alkoholipolitiikan tärkein tavoite ei voi olla myynnin lisääminen. Sen on oltava ihmisten terveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin turvaaminen. Siksi olen todella pettynyt siihen, millaisena alkoholilaki palasi suuren valiokunnan käsittelystä nyt täysistuntoon.

Lisäksi on syytä nostaa esiin toinenkin huoli, nimittäin taloudelliset ongelmat. Hallituksen linja, joka nyt helpottaa alkoholin verkkokauppaa ja etämyyntiä ulkomailta, uhkaa siirtää yhä suuremman osan alkoholikaupasta Suomen rajojen ulkopuolelle. Kun suomalainen kuluttaja tilaa alkoholinsa toisesta EU-maasta, tuotot ja osa verokertymistä valuvat ulkomaille samalla, kun haittojen kustannukset jäävät Suomeen. Tämä on todella erikoinen yhtälö. Suomalainen yhteiskunta kantaa alkoholin aiheuttamat terveys- ja sosiaalikulut, mutta yhä suurempi osa kaupallisista hyödyistä päätyy ulkomaisille toimijoille. Hallitus ja suuren valiokunnan enemmistö puhuvat kotimaisen yrittäjyyden tukemisesta, mutta samalla ne rakentavat järjestelmää, joka voi heikentää kotimaisten kauppojen, ravintoloiden ja valtion veropohjan asemaa.

Arvoisa puhemies! Erityisen huolestuttavaa on se, että asiantuntijat ovat varoittaneet myöskin valvonnan vaikeutumisesta. Mitä enemmän alkoholin myynti siirtyy rajat ylittävään verkkokauppaan, sitä vaikeammaksi käy ikärajan valvonta, verovalvonta ja kuluttajansuojan toteutuminen. Hallitus näyttää luottavan siihen, että markkinat hoitavat ongelmat, vaikka asiantuntijat ovat esittäneet aivan päinvastaisia arvioita.

Tämän uudistuksen suurimmat voittajat eivät välttämättä ole suomalaiset kuluttajat eivätkä suomalaiset yritykset. Voittajia voivat olla kansainväliset alkoholikauppiat ja suuret toimijat, jotka saavat uusia markkinoita. Häviäjiä voivat puolestaan olla suomalaiset veronmaksajat, hyvinvointialueet ja ne perheet, jotka joutuvat kantamaan alkoholihaittojen seuraukset.

Arvoisa puhemies! Kun terveysalan asiantuntijat varoittavat haittojen kasvusta, kun talousasiantuntijat nostavat esiin verotulojen menetyksen riskin ja kun hyvinvointialueet

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2026 vp

kamppailevat jo nyt resurssiensa kanssa, on perusteltua kysyä, miksi kukaan haluaa edistää tällaista politiikkaa.

Puhemies! Aivan lopuksi haluan vielä vastata edustaja Heinoselle, joka ehti jo poistua tuosta, että minusta on aika populistista puhua siitä, että tilataan kotiin pitsa ja kalja ja pitsa tulee tänään ja kalja sitten huomennillalla. Se esitys, minkä suurin osa valiokunnan jäsenistä teki sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, että kotiinkuljetus olisi ollut sallittua mutta siinä olisi ollut se 24 tunnin kuljetuksen raja, estää nimenomaan tällaisten pidempien ryyppyputkien tai ongelmakäyttäjien käytön jatkumisen kotona. Tällä esityksellä itse näen, että suojataan nimenomaan perheitä ja lapsia siellä perheissä. Minusta on naiivia ajatella, että kotiin tilattaisiin vain yksi olut pitsan kyytipoikana, ja jos näin olisi, niin tällaista ongelmaa ei varmasti sitten olisi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela, Minja.

16.51 **Minja Koskela vas:** Arvoisa puhemies! Kyllä asiantuntijat ovat varsin yksimielisiä siitä, että silloin kun alkoholin saatavuutta lisätään, lisätään myös alkoholista juontuvia haittoja. Näitä haittojaahan voidaan tarkastella monesta eri näkökulmasta. Niitä voidaan katsoa tilastollisesti, ja sitten niitä voidaan katsoa inhimillisesti. Jos ajatellaan niitä tilastollisesti, niin sehän tulee tarkoittamaan sitä, että sotesektorilla kulut tulevat kasvamaan samaan aikaan, kun hallitus, joka nyt päättää kasvattaa soten kuluja alkoholin saatavuutta helpottamalla, on leikannut sieltä sotesta resursseja pois. Jokainen ihminen, joka tuntee jonkun alkoholiriippuvuuden kanssa kamppailevan ihmisen — väitän, että jokainen suomalainen tietää ainakin yhden tällaisen ihmisen, ellei sitten ole sellainen itse — tietää, että alkoholismiin on erittäin vaikea saada hoitoa edelleen. Jos sinulla sattuu olemaan toimiva työterveys ja olet päässyt sen stigman yli, niin silloin se on mahdollisesti helpompaa, mutta koska usein alkoholismiin liittyy myös sellaisia asioita kuten esimerkiksi mielenterveyden haasteet eikä meidän sotesektorilla edelleenkään osata hoitaa samanaikaisesti riippuvuussairauksia ja sitten mielenterveyden haasteita, niin nämä ihmiset jäävät ilman apua. Sitten on tietenkin vaihtoehtona se, että maksetaan kallis Minnesota-hoito, mikä on about seitsemän tonnia. Kuinka monella perheellä on tällaiseen varaa edes siinä vaiheessa, kun on päässyt sen oman riippuvuutensa yli sillä tavalla, että pystyy sen myöntämään, ja on valmis hoitoon hakeutumaan?

Tämä tilanne on todella epätasa-arvoinen alkoholiriippuvuuden kanssa kamppailevien ihmisten keskuudessa jo nyt, koska käytännössä sitä hoitoa saa silloin, kun siihen on varaa, ja muuten joutuu sitten arpomaan, että saako vai eikö saa. Samaan aikaan toistan: tämä hallitus on leikannut sotepalveluista. Tämä tarkoittaa inhimillisesti siis sitä, että ne ihmiset, jotka kamppailevat päihderiippuvuuden kanssa, joutuvat sitten kantamaan myös tämän päätöksen seurauksia. Se tarkoittaa paitsi sitä stigman lisääntymistä, hoitoonpääsyn vaikeutumista, myös niitä perheitä, niiden alkoholiriippuvuudesta kärsivien ihmisten lapsia, omaisia, puolisoja, jotka eivät myöskään saa tällä hetkellä apua. Minä pidän kyllä erittäin vääränä ja moraalittomana päätöksenä tällaisessa tilanteessa, jossa meidän maassamme, Suomessa, alkoholismi on eräänlainen kansantauti, että hallitus päättää helpottaa alkoholin saatavuutta, vaikka me tiedämme, että se tulee lisäämään haittoja, ja vaikka me tiedämme, että alkoholikuolemat ovat lisääntyneet. Minä olen erittäin tuottunut tästä päätöksestä, ja tämä on minusta aivan suunnattoman törkeää politiikkaa. [Päivi Räsänen: Hyvä puhe!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2026 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

16.54 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Täytyy sanoa, että kun katsoo Suomen yhteiskuntaa, alkoholin saaminen ei ole täällä tänä päivänä ollut mikään ongelma, ja sen vuoksi tätä lakiesitystä tässä muodossa ei ole tarvittu — ehkä selkeyttämään näitä etämyynnin verokohteluja ja muita, siinä suhteessa ehkä olisi tarvetta.

Arvoisa rouva puhemies! StV:n mietintö oli tasapainoinen. Siinä oli otettu hyvin huomioon nämä rajat, ikäraajat ja sitten nämä ulosmyyntirajat, prosenttirajat. Siinä oli myöskin se, ketkä saavat toimittaa, minkälaisilla edellytyksillä, minne sitä saadaan toimittaa. Mainostaminen oli määritelty, ja sitten siellä oli tämä verokysymys, josta oli myös näytetty, miten voidaan tarkistaa, onko verot tuotteista maksettu. Tämä olisi ollut sillä tavalla erittäin tärkeä kysymys, että kun haitat tuontialkoholista ja kotimaasta ostetusta alkoholista jäävät joka tapauksessa yhteiskunnalle, niin se verokohtelu olisi pitänyt tässä varmistaa. Ihmettelen erityisen paljon, että hallitus ei tarttunut nimenomaan tähän verojen kantoon tällaisessa tilanteessa, jossa valtion budjetin alijäämä on 13 400 miljoonaa euroa — 13 400 miljoonaa euroa — ja tässä olisi ollut mahdollisuus edes pienesti tilkitä sitä. 61—285 miljoonaa euroa olisi ollut mahdollisuus tilkitä, koska nämä haitat jäävät. Ja täällä on tullut hyvin esille se, että sosiaaliturvasta on leikattu ja palveluja tarvittaisiin ja nämä ihmiset, jotka ovat alkoholin sairauksien piirissä, tarvitsevat erityisen paljon palveluja.

Tämä minua erityisen paljon ihmetyttää. Vaikka tätä nyt sitten työnnetään todella kovalta vauhdilla eteenpäin, niin tätä kohtaa tässä ei haluttu edes kuunnella, ei edes kaivettu sitä esiin, vaikka luulisi, että tämän yhteiskunnan ja tämän eduskunnan näkemys olisi se, että kun kerran haitat lisääntyvät, niin sitten pitäisi pystyä hoitamaan niille myöskin rahoitusta. Ja eritoten, kun tämä talous on näin huonossa kunnossa julkisen talouden osalta, ei edes tätä verotuottoa haluttu hakea, niin kuin olisi pitänyt tehdä.

Minusta tämä on kyllä luvattoman huono esitys, ja tämä varmasti toisessa käsittelyssä on hylättävä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

16.57 **Oskari Valtola kok:** Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää, että puhumme alkoholista tässä salissa. Itse olen työterveyslääkärinä saanut työskennellä alkoholihaittojen parissa urani ajan ja lisäksi olen toiminut noin 12 vuotta päihdekuntoutusta antavassa laitoksessa lääkärinä, joten tiedän nämä alkoholihaitat.

Tässä laissahan on kyse kahdesta asiasta: alkoholin kotiinkuljetuksesta ja etämyynnistä — ja tämän oikeustilan selkeyttämisestä. Alkoholin kotiinkuljetuksen osuus on hyvin vastuullinen. Siellä on tietyt ajat, milloin alkoholia voi kotiin toimittaa, 9—21. Siellä on hyvin selkeät säännöt siihen, miten kotiin kuljettava henkilöstö on koulutettava, minkälaiset luvat heillä on oltava, missä tilanteissa alkoholia saa luovuttaa. Vastalauseessa, mikä nyt on käsittelyn pohjana, myös nostettiin uutena se, että ikä on aina todistettava, kun alkoholia kotiin luovutetaan. Arvio on se, että tämä kotiinkuljetus tulee jäämään hyvin pieneen rooliin meidän väestön alkoholinkulutuksessa. Näin on käynyt myös Ruotsissa. Tämä ei tule olemaan iso ongelma.

Toinen iso asia on sitten tämä etämyynti-/etäostokokonaisuus, mikä ei siis ole tälläkään hetkellä Suomessa kielletty. Jokainen teistä täällä salissa olevista edustajista voi nyt mennä tietokoneella, pädillä tai puhelimella EU:ssa sijaitsevaan verkkokauppaan ja tilata sieltä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2026 vp

lastin alkoholia kotiin kuljetettuna joko etäoston tai etämyynnin kautta riippuen siitä, miten tämän alkoholierän kuljetus on järjestetty. Mutta meidän lainsäädännössä tällä hetkellä etämyyntiä ei ole tarkennettu, ja nyt tämä lainsäädäntö tekee tämän tilanteen.

Se, minkä verran nyt etämyynnin tai etäoston kautta alkoholia Suomeen tulee, on hyvä kysymys. Verianin selvityksen mukaan, jonka Alko viime viikolla julkaisi samana päivänä, kun alkoholilakia täällä salissa käsiteltiin, ja joka on tehty siis kyselytutkimuksella, tämän etämyynti-/etäostokokonaisuuden litramäärä olisi jopa 67 miljoonaa litraa alkoholia. Ja kun huomioi, että Alko myy Suomessa noin 66 miljoonaa litraa alkoholia, niin tähän vastaa jopa Alkon myyntiä. Sanon vielä kerran, että tämä tapahtuu jo nyt nykyisen lainsäädännön aikana ja tämä on täysin laillista Suomeen. Tämä on iso ongelma, että siitä ei veroja makseta. Jopa 98 prosenttia tästä määrästä saattaa tulla ilman veroja tänne.

No, miksi hallitus on sitten päätenyt tähän ratkaisuun, että se etämyyntiraja asetetaan 80 prosenttiin? Talousvaliokunta omassa lausunnossaan totesi yksimielisesti, että hallituksella ei ole muuta vaihtoehtoa. EU-oikeuden asiantuntijat olivat todenneet, että sitä rajaa ei voi alentaa alle 80 prosenttiin. Sosiaali- ja terveysvaliokunta kuuli kolmea EU-oikeuden asiantuntijaa, joista kaksi oli sitä mieltä aivan selkeästi, että matalampia rajoja tälle etämyynnille ei voida asettaa.

Yksi valiokunnan kuulemista asiantuntijoista totesi, että EU-oikeuden arvioissa voisi olla kapea mutta kenties mahdollinen säätelypolku etämyynnin rajoittamiseksi 5,5/8 prosenttiin. Olen käynyt läpi sitä kapeaa polkua. Se olisi tarkoittanut sitä, että myös Alkon kotiinkuljetus olisi pitänyt rajata niihin 5,5/8 prosentin vahvuisiin alkoholijuomiin kotiinkuljetuksessa. Eli käytännössä tämä nyt olisi ollut ihan mahdollinen ehto. Sitten toinen asia olisi se, että etäoston olisi pitänyt olla laillista, eli käytännössä etäoston kautta olisi pystynyt edelleen ostamaan Suomeen 80-prosenttista alkoholia. Kolmanneksi säätely olisi sitten pitänyt pystyä perustelemaan SEUT 36:n valossa.

Tämä on tosiaan hyvin kapea ja epärealistinen polku toimittaa. Ehkä esimerkin tästä antaa huomattavasti Suomea tiukempaa alkoholipolitiikkaa noudattava Ruotsi, joka on selkeyttänyt oman etämyynti- ja etäostolainsäädäntönsä. Ruotsi tiukemman alkoholipolitiikkansa myötä on kuitenkin joutunut etämyynnissä rajoittamaan rajan 80 prosenttiin niin kuin tämä hallituksen esitys tekee. Herää kysymys: miksi Ruotsi ei ole pitänyt alempia rajoja etämyynnissä? Todennäköisesti siitä syystä, että EU-oikeuskäytännöt eivät sitä sallisi.

Tässä on hyvä esittää toinen kysymys: miksi edellinen hallitus ei selkeyttänyt etämyynnin lainsäädäntöä 5,5 tai 8 prosenttiin. Kysyin tätä jo aiemmassa käsittelyssä, mutta en tähän saanut vastausta. Tässäkin arvaan, että kysymys on siitä, että EU:n kanssa ei olisi päästy muuhun kuin tähän 80 prosentin tasoon etämyynnissä. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

17.04 **Juha Viitala sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan tämä alkoholin etämyynti ja sen ristiriidat kyllä mietityttävät itseänikin monen muun asian lisäksi ja juuri nämä erilaiset pelisäännöt kotimaiselle ja ulkomaiselle toiminnalle. Tuossa edellä kuultiinkin nämä, että ulkomailta jopa 80-prosenttista alkoholia saanee tilata ja on erilaisessa asemassa suomalaisiin toimittajiin, mutta tämä valvontakysymys tässä mietityttää erittäin paljon, että miten tämä lainmuutos tulee näkymään sitten siellä kotioloissa — veikkaanpa, että useissa perheissä, koska kyllä Suomessa me valitettavasti osataan juoda aika hyvin, vähän liiankin hy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2026 vp

vin. Uskallan kyllä epäillä, että niillä, joilla on alkoholinkäytön suhteen ongelmia ja päihderiippuvuutta, ei tämä ainakaan heidän tilannettaan tule parantamaan.

Nostan vielä yhden erityisen huolen esiin eli vaikutukset välillisesti lapsiin ja nuoriin. Suomessa alkoholijuomien tyypillisin juomistilanne on kotiympäristö, ja esitys saattaa hyvinkin paljon lisätä alkoholinkäyttöä juuri kotiolosuhteissa. Suomessa on nykyin miltei 90 000 alaikäistä lasta, joiden toisella tai molemmilla biologisilla vanhemmilla on jossain vaiheessa ennen lasten täysi-ikäistymistä vakava päihdeongelma, ja ainakin 42 000 lasta elää tällä hetkellä perheissä, joissa nämä ongelmat ovat hyvin ajankohtaisia. Perheissä, joissa tätä riskikäyttöä esiintyy, kasvaa silloin riski myös lasten ja nuorten kokemalle turvallisuuden tunteelle ja heitä koskevan huolenpidon laiminlyönnille. Jos alkoholinkäyttö kotioluissa lisääntyy erityisesti juuri niissä perheissä, joissa on valmiiksi jo tätä alkoholiongelmaa, niin kyllä se heijastuu lapsen turvalliseen polkuun kasvaa nuoreksi ja sitten kohta aikuiseksi.

Arvoisa puhemies! Puhuimme viime viikolla täällä salissa lähisuhdeväkivallasta, ja juuri päihtees ja alkoholi ovat monesti hyvin merkittävä tekijä lähisuhdeväkivallan taustalla. Mikäli tämä esitys tosiaan lisää sitten alkoholinkäyttöä kotiolosuhteissa, niin silloin kasvaa riski myös lähisuhdeväkivallan lisääntymiseen, ja sitä kautta luonnollisesti myös lapset sitten joutuvat kokemaan vanhempien välistä väkivaltakäyttäytymistä, mikä ei ole kyllä omiaan siihen, että pitäisi luoda tasapainoinen tulevaisuus aikuisuuteen. Kyllä tämä laki on omiaan tuomaan sille polulle kuoppia.

Tällainen näkökanta nimenomaan tuolta lapsien ja nuorien näkökannasta ja kotiympäristöistä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hemmilä.

17.07 Pertti Hemmilä kok: Arvoisa rouva puhemies! Tämän päivän tässä toisessa täysistunnossa käsittelemme nyt suuren valiokunnan mietintöä alkoholilain muutoksesta. Käsitelyssä oleva lakiesitys alkoholijuomien kotiinkuljetuksesta ja rajat ylittävän etämyynnin sääntelystä on aiheestakin herättänyt täällä paljon keskustelua. Kuten tunnettua, pidin viime torstaina täällä keskustelussa valiokunnan mietintöä tukevan puheenvuoron, ja olen kritisoinut näitä alkoholilain muutoksia ankarastikin. Mutta täytyy nyt vain todeta, että demokraattinen päätöksenteko on joskus tällaista.

Erytinen huomio kannattaakin nyt kiinnittää lausumaan, jonka suuri valiokunta hyväksyi yksimielisesti. Lausuman sisältö on valtioneuvostoa erittäin velvoittava, ja tämä on erinomainen asia. Yksimielinen eduskunnan kanta voi kantaa jopa pitkälle ja vaikuttaa tulevan hallituksen edesottamuksiin.

Rouva puhemies! Suuren valiokunnan yksimielisesti hyväksymä lausuma kumpuaa tarpeesta sitoa hallituksen ja tulevien ministerien kädet tiukasti toimeenpanoon, jotta lakia ei tulkita kapeasti tai pelkkien viranomaisten tulkintojen ehdoilla. Suuren valiokunnan yksimielisesti hyväksymä ponsi viestii siitä, että valiokunta vaati ja eduskunta, jos sen nyt hyväksyy, vaatii valtioneuvostolta konkreettisia toimia alkoholilain perheille ja koko yhteiskunnalle aiheutuneitten haittojen korjaamiseksi. Minä nyt vielä luen sen lausuman tästä, ja se kuuluu näin: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa ehdotettujen muutosten vaikutuksia alkoholin kulutukseen, väestön terveyteen, alkoholihaittoihin sekä perheisiin ja lapsiin ja ryhtyy tarvittaessa korjaaviin toimenpiteisiin. Lisäksi eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto antaa kahden vuoden kuluessa tämän lainsäädännön voimaantulosta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2026 vp

eduskunnalle kattavan selvityksen lainsäädännön sosioekonomisista, hyvinvointipoliittisista ja julkisen talouden kokonaisvaikutuksista.”

Arvoisa puhemies! On ensiarvoisen tärkeää, että tämä talo puhuu asiassa yhdellä äänellä. Yksimielisyytemme osoittaa, että olemme valmiita linjaamaan suuntaviivoja myös vaalikausien yli. Odotan valtioneuvostolta tarvittaessa ripeitäkin toimenpiteitä lausuman edellyttämällä tavalla, jotta kotiinkuljetukseen ja etämyyntiin liittyvät epäkohdat saadaan korjattua viipymättä. Kiitän valiokuntaa ja nyt jo tässä vaiheessa koko eduskuntaa yksimielisestä tuesta tälle tärkeälle linjaukselle. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Päivi.

17.11 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Totean tähän alkuun, että eduskuntaryhmämme suhtautuu erittäin kriittisesti ylipäänsä tähän kotiinkuljetuksen ehdotukseen ja tulemme tätä vastaan äänestämään toisessa käsittelyssä.

Valvomaton alkoholinkäyttö kodeissa altistaa perheväkivallalle sekä alkoholin päätymiselle alaikäisille. Suomessa arvioidaan olevan 89 000 lasta, jotka elävät perheissä, joissa toisella tai molemmilla vanhemmilla on vakava päihdeongelma. Meillä vuosittain syntyy arvioiden mukaan 600:sta jopa 3 000:een lasta, joilla on jonkinasteinen äidin raskaudenaikeisen alkoholinkäytön aiheuttama vaurio. Alkoholisairaudet aiheuttavat merkittävää työkyvyttömyyttä, kuormitusta oikeuslaitokselle, ennen aikaista kuolleisuutta. Yli 1 700 ihmishenkeä menetetään tämän vuoksi vuosittain, ja useinkaan ei huomioida esimerkiksi sitä, että alkoholi aiheuttaa vuosittain jopa 2 100 syöpätapausta, 500 syöpäkuolemaa.

Täällä edustaja Eerola nosti esiin ikäihmisten alkoholiongelman. Kotiinkuljetus lisäksi hyvin todennäköisesti ikääntyneiden, muistisairaiden, liikkumisrajoitteisten alkoholinkäyttöä, mikä sitten taas johtaisi lisääntyneisiin tapaturmiin, sairastavuuteen ja hoivan tarpeeseen.

Etämyynti merkitsisi tässä muodossa, missä se nyt on täällä hyväksyttävänä, laajaa jakelukanavaa vahvoille juomille, mikä todellakin olisi kuolinisku vahvojen juomien yksinoikeusjärjestelmälle, koska meillä jo tällä hetkellä kolmasosa kaikesta täällä kulutetusta alkoholista tulee verkkomyynnin ja rajat ylittävän kaupan kautta. Tämä esitys on mielestäni vastoin hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan Alkon kansanterveydellistä asemaa ja tehtävää ei muuteta. Meillä on tässäkin salissa puolueita — ainakin kokoomuksella on tällainen puoluekokouskannanotto, jossa ehdotetaan luopumista tästä Alkon yksinoikeusjärjestelmästä. Pidän kyllä ikävänä, että vastoin tätä hallitusohjelman kirjausta pikkuhiljaa hivuttaen tuodaan tänne eduskuntaan sellaisia esityksiä, joilla tosiasiallisesti tämä yksinoikeusjärjestelmä yritetään kaataa.

Muistutan, kun täällä edustaja Hemmilä puhui lausumasta — erittäin hyvä lausuma, sitä varmasti yksimielisesti koko sali kannattaa, ja toivon mukaan sitä noudatetaan — että eduskunta vuonna 2017 antoi yksimielisen lausuman, jonka mukaan etämyyntiä koskeva lainsäädäntö ei saa vaarantaa vahvojen juomien yksinoikeutta eikä suomalaisen elinkeinoelämän yhdenvertaisuutta ulkomaisiin kilpailijoihin nähden. Ja nyt meillä on sellainen esitys, jossa nämä kotimaiset ja ulkomaiset toimijat, alkoholijuomakauppiaat, eivät ole yhdenvertaisessa asemassa, ja tähän myös perustuslakivaliokunta kiinnitti huomiota. Eli tämä on vastoin sitä yksimielistä lausumaa.

Täällä keskustelussa aiemmin nousi esiin tämä korkeimman oikeuden päätös, ja ihan lyhyesti totean siitä, että korkein oikeus ei tässä mainitussa päätöksessä tietenkään ottanut

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2026 vp

kantaa tuleviin etämyyntiä koskeviin lainsäädäntöhankkeisiin tai prosenttirajoihin, vaan tuo vapauttava päätös perustui siihen, että meillä alkoholilaissa ei tällä hetkellä ole sääteilyä etämyynnistä, ja sen takia korkein oikeus ei voinut siitä antaa tuomiota. Suomi on todellakin saanut oikeuden alkoholiyhtiömonopoliin kansanterveydellisin perustein liittyessään EU:n jäseneksi, ja sen vuoksi juuri tätä yhtenäistä prosenttirajaa sekä etämyyntiin että tähän kotimaiseen vähittäismyyntiin mielestäni voitaisiin, ja oltaisiin voitu, hyvin perustella komissiolle edelleenkin kansanterveydellisin perustein ja vetoamalla Suomen saamaan oikeuteen pitää yllä Alkon monopolia.

Se, mikä tämän koko prosessin aikana on ollut erittäin ikävää, on se, että kun tätä lakia valmisteltiin hallituksessa, niin alkoholipolitiikasta vastaava ministeri notifioidi ilman normaalia poliittista hallituspuolueiden keskinäistä neuvottelua linjauksen, jonka mukaan etämyynnissä sallittaisiin nämä väkevät alkoholijuomat aina 80 prosentin vahvuuteen asti. Eli muilla hallituspuolueilla ei ollut mitään mahdollisuutta ottaa edes siihen valmisteluun kantaa, koska sitä ei tuotu yhteiseen pöytään. Nimittäin yhtä lailla olisi voitu notifioida ehdotus niistä kahdeksan prosentin vahvuista juomista, mikä oli siis sosiaali- ja terveystieteiden kunnan enemmistön kanta.

Surkeinta koko tässä esityksessä on se, että nyt tässä muodossa se ei tuo mitään ratkaisua tähän alkoholiverkkokaupan veronkiertoon, josta täällä varmaan kaikki olemme yksimielisiä, että tämä on huono tilanne, ei ainakaan mitään merkittäviä ratkaisuja. Nimittäin tuon vuosittaisen veromenetyksen arvioidaan todellakin olevan 100—285 miljoonaa euroa. Tässä olisi ollut monia keinoja käytettävissä, muun muassa ankarammat sanktiot, myös tämä ennakkorekisteröitymisvelvollisuus, velvollisuus tarkistaa verotunniste aina näitä juomia luovutettaessa. Todellakin tuolla sanktiolla, mikä on aivan naurettavan pieni, 1 000 euron sanktio, ei ole merkitystä, kun on niin merkittävistä tulonlähteistä kysymys.

Alkoholi aiheuttaa todellakin merkittävää kuolleisuutta, sairauksia, tapaturmia ja muita haittoja etenkin lapsille, minkä vuoksi olisi ollut perusteltua ratkaista vastuullisemmin tämä etämyyntiin liittyvä epäselvyys, joka meillä todellakin tällä hetkellä on. Vahvoja alkoholijuomia ei tarvita kotioville.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalli.

17.18 **Eeva Kalli kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Haluan vain tiiviisti todeta, että minusta on äärimmäisen murheellista, että käsittelemme täällä nyt esitystä alkoholipolitiikan merkittävästä vapauttamisesta tilanteesta, jossa alkoholi aiheuttaa yhteiskuntaamme merkittäviä ongelmia, jotka ulottuvat elämän eri osa-alueille.

Täällä on käytetty hyviä puheenvuoroja, joissa on kuvattu kattavasti näitä ongelmia, joita alkoholi yhteiskuntaamme aiheuttaa, viimeisimpänä edustaja Räsänen hyvässä puheenvuorossaan. Veromenetyksistä on puhuttu, on puhuttu kotimaisten ja ulkomaisten toimijoiden epäreilusta kohtelusta, on kosketeltu alkoholisairauksia, niiden vaikutuksia, työstä poissaoloja. Ehkä sittenkin kaikkein sydäntäsärkevintä on ajatella niitä perheitä, niitä lapsia, niitä läheisiä, joita alkoholinkäyttö koskettaa. Tiedämme, että esimerkiksi lähisuhdeväkivallassa taustalla on monesti alkoholi ja sen myötä myös muut päihteet. On todella sydäntäsärkevää ajatella, että tämän esityksen myötä nuokin tilanteet voivat pikemminkin lisääntyä kuin vähentyä, minkä pitäisi olla meidän kaikkien yhteinen tehtävä: pyrkiä tekemään sellaista sääntelyä, että näistä äärimmäisen sydäntäsärkevistä ongelmista päästäisiin eroon.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2026 vp

Kaiken kaikkiaan kustannukset tämän esityksen myötä uhkaavat kasvaa, niin inhimilliset kuin taloudelliset. Siksi en voi kannattaa tätä esitystä — päinvastoin pidän tätä esitystä äärimmäisen ongelmallisena ja vastuuttomana. Ehkäpä tuosta sinänsä hyvästä lausumasta, johon täälläkin on jo viitattu moneen otteeseen, voi päätellä, miten laajasti asiantuntijat ovat tuoneet esiin erilaisia huolia ja ongelmia, joita tähän esitykseen liittyy. Eihän sitä muuten tuon kaltaista lausumaa sinne olisi tarvinnut lisätä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

17.21 **Heikki Autto kok:** Arvoisa rouva puhemies! Alkoholi eittämättä aiheuttaa yhteiskunnalle monia ongelmia, ja silloin kun nuo ongelmat yksilöä koskettavat, niin ne ovat hyvin traagisia. On kuitenkin samaan aikaan selvää, että ne henkilöt, jotka alkoholin osalta apua tarvitsevat, tarvitsevat kohdennettua apua, eikä ole perusteltua koko yhteiskunnan osalta sitten ylläpitää senkaltaisia rajoituksia, jotka eivät auta heitä, jotka apua tarvitsevat, mutta hankaloittavat turhaan arjen sujuvuutta muiden ihmisten osalta. Sen vuoksi näen, että tämä hallituksen esitys on sinänsä maltillinen askel kohti aivan järkevää alkoholipolitiikkaa, jossa mieluummin kulttuuria muutettaisiin siihen suuntaan, että sen sijaan, että alkoholia hankittaisiin lavatolkulla kotiin ulkomaanmatkalta, jolloin sitten ei ole minkäänlaista kynnystä sen seuraavan juoman nauttimiseen, alkoholia mieluiten nautittaisiin tietysti anniskelupaikassa, mutta mikäli esimerkiksi ruokailu on kotona, niin sitten voidaan tilata se yksittäinen alkoholiannos kotiin ja opetellaan kulttuuria, jossa todella kotiin ei osteta kerralla suuria määriä alkoholia, jolloin valitettavasti kynnyksensä siihen seuraavan annoksen ja ehkä sen yhden annoksen liikaa nauttimiseen on käytännössä olematon, vaan alkoholia ostetaan silloin, kun se aiotaan nauttia, ja sitä ei osteta varastoon.

Kaiken kaikkiaan tosiaan näen, että alkoholin aiheuttamat yhteiskunnalliset ongelmat ovat siinä määrin merkittäviä, että suomalaisessa yhteiskunnassa todella edelleen on syytä tehdä alkoholipolitiikkaa ja pyrkiä kaikilla eri toimenpiteillä ohjaamaan alkoholinkäyttöä siihen, että se mieluiten tapahtuisi valvotuissa anniskeluolosuhteissa, joissa myös siihen liikkakäyttöön voidaan puuttua. Tällaisia hyviä keinoja olisivat vaikkapa verotukseen puuttuminen niin, että se edistäisi anniskelupaikoissa tapahtuvaa alkoholin nauttimista suhteessa vaikkapa matkustajatuontiin. Tietysti myös EU:n yhteisellä politiikalla on merkitystä siinä, mikä alkoholin hintataso eri maissa on. Mutta sinänsä varmasti arkea helpottava asia on tämä hallituksen esitys.

Sitten näkisin, kun edustaja Koskelakin tuli saliin, että yhteiskunnan tulee taas heille, joille alkoholi todella on ongelma, tarjota juuri vaikkapa sen Minnesota-hoidon kaltaista hoitoa, jotta ihmiset, joille alkoholi on ongelma, pystyvät nimenomaan hallitsemaan sitä juomattomuutta, [Vasemmalta: Te leikkaatte rahaa hyvinvointialueilta!] koska henkilölle, jolle alkoholi on ongelma, juomisen hallitseminen on usein täysin mahdotonta, jolloin sitten [Puhemies koputtaa] juomattomuuden täytyy olla se ratkaisu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela, Minja, vastauspuheenvuoro.

17.24 **Minja Koskela vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Minä nyt vielä kerran väännän rautalangasta, että mikä on se ongelma siinä hoidon saatavuudessa, kun sitä hoitoa ei saa: Usein ihmiset, joilla on jokin riippuvuussairaus, kärsivät myös jostain mielenterveyden haasteesta, ja meillä on edelleen se tilanne meidän sotepalveluissa, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2026 vp

näitä asioita on todella vaikea yhdistää. Meillä ei ole osaamista siihen, ja sen jälkeen, kun te olette leikanneet sieltä sotesta resursseja, sitä osaamista on vielä vaikeampi hyödyntää. Tämä on minusta se suurin ongelma tässä kokonaisuudessa, ja samaan aikaan edustaja Autto ehdottaa täällä, että näille ihmisille pitäisi maksaa se Minnesota-hoito, seitsemän ja puoli tonnia, ja kun te olette ottaneet resursseja sieltä sotesta pois, niin miten ihmeessä voidaan esittää, että maksetaan näitä kalliita hoitoja lisää? Tämä tulee lisäämään haittoja, joita nytkään ei osata hoitaa ja joita ei tulla näillä puuttuvilla resursseilla hoitamaan. Edelleen ihmiset ovat eri asemassa myös tämän suhteen, koska kyllä jossain hyvässä työterveydessä voi saada apua, ja se on hieno asia, mutta siellä meidän julkisella puolella on puutteita tässä hoidon jatkuvuudessa, ja se on se asia, mille pitäisi nyt jotain tehdä. Mutta kun te viette väärään suuntaan, lisäätte haittoja ja leikkaatte resursseja, [Puhemies koputtaa] niin ongelmia tästä tulee.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola, vastauspuheenvuoro.

17.25 **Oskari Valtola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy sanoa, että onneksi nyt meidän sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmässä myös tämä alkoholisairauksien hoito on mennyt eteenpäin ja yhä enemmän tiedostetaan tämä yhteys ja monisairastavuus mielen terveys- ja alkoholisairauksien yhteydessä. Tässä ollaan menty paljon eteenpäin. On totta, että hoitoonpääsy joillain alueilla, erityisesti tämmöiseen kuntouttavaan hoitoon katkaisuhoidojen jälkeen, voi olla hankalaa, mutta edelleen näitä järjestelmiä kyllä on.

Itse liputan kyllä tämmöisen Minnesota-hoidon tyyllisen, nimenomaan vahvasti kuntouttavan työskentelyn eteen. Valitettavasti mitään yksittäisiä nopeita ratkaisuja alkoholiriippuvuuden ja alkoholismin hoitoon ei ole, kuten esimerkiksi tupakan vieroitukseen nykyään löytyy.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto, vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeen mennään puhujalistaan.

17.27 **Heikki Autto kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan lyhyesti: Olemme edustaja Koskelan kanssa aivan samaa mieltä siitä, että ne, jotka tarvitsevat alkoholiongelmiansa apua, tarvitsevat nimenomaan vaikuttavaa apua. Siksi mielestäni oli erittäin hyvä nosto, että te otitte esiin vaikkapa tämän Minnesota-hoidon, jolla oikeasti henkilö, jolle alkoholi aiheuttaa ongelmia, pystyy saamaan sitten sen alkoholinkäyttönsä kuriin siten, että alkoholia ei enää nautita, koska sitä alkoholin nauttimista ei pystytä hallitsemaan vaan se sitten johtaa myös moniin muihin ongelmiin kuin niihin, joita se alkoholi suoraan esimerkiksi henkilön terveydelle aiheuttaa. Ja tämä, mitä edustaja Valtola varsinaisena asiantuntijana myös työterveyslääkärिताustansa kautta pystyi tuomaan esiin, oli erittäin tärkeää, eli että nämä hoidot, joita julkinen puoli tarjoaa, ovat menossa tähän oikeaan, vaikuttavaan suuntaan tältä osin. Eli kyllä tässä, uskoisin näin, toivoa on.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

17.28 **Oskari Valtola kok:** Arvoisa rouva puhemies! Kävin jo edellisessä puheenvuorossa asiaa läpi ja muistutan tämänkin puheenvuoron alkuun tämän, että etämyynti ja etäosto

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2026 vp

ovat tälläkin hetkellä Suomessa sallittuja. Verianin tutkimuksen mukaan jopa 67 miljoonaa litraa alkoholia tulee tälläkin hetkellä rajojemme yli tänne. Eli tämä hallituksen esitys etämyynnin laillistamisesta ei sinällensä lisää alkoholinkäyttöä. Tässä voi käydä jopa päinvastoin. Miksi? Sen käyn seuraavaksi lävitse.

Vielä prosenttirajoihin ennen tähän pihviin menoa. Prosenttiraja asettuu etämyynnissä siihen 80 prosenttiin sen takia, että käytännössä muita vaihtoehtoja EU-oikeuden mukaan ei ole. Ruotsi on asettunut tähän samaan 80 prosenttiin, mihin Suomi on nyt asettumassa. Se, että meille nyt tulee lainsäädäntöön tämä etämyynti selkeästi määritettynä, tulee johtamaan siihen, että toivottavasti myös lailliset ja lakia noudattavat toimijat EU-alueella uskaltavat myydä Suomeen etämyynnillä tai etäostolla alkoholia mutta ottavat siellä huomioon jo myydessä nämä verot, jotka nyt jäävät monelta maksamatta. Tämä tuli meidän sosiaali- ja terveystieteiden kuulemisissa esille. Siellä tuli esille myös sosiaali- ja terveystieteiden mietinnössä nostama vaihtoehto verotulojen paremmasta keräämisestä myyjien ennakkorekisteröitymisen kautta. Esimerkiksi Ruotsissa tämä ei valitettavasti ole toiminut.

Sen sijaan Tulli toi esille sen, että kun sille aiemmin annettiin resurssit valvoa etäostoa ja etämyyntiä paremmin rajoillamme, niin se vähensi sitä toimintaa, vähensi niitä ostoja, koska ihmisille tuli riski, että lasti takavarikoitaisiin tai siitä joutuisi maksamaan ne verot. Tosiasia on nimittäin se, että jos ihminen ostaa alkoholia EU-alueelta etämyynnin tai etäoston kautta ja maksaa siitä lailliset verot, niin voi olla monessa tilanteessa niin, että Alkosta saat sen alkoholin halvemmalla kuin tuolta EU:n verkkokaupoista. Sen takia olisikin tärkeää, että nytten kun tämä laki tulee voimaan, niin hallitus oikeasti katsoisi, pitäisikö Tullille myöntää vaikka määräaikaisia resursseja tehostettuun valvontaan niin kuin tehtiin muutama vuosi sitten.

Tosiaan tämä on nyt lainsäädäntöä, joka tuo meidän lakiin ”etämyynti”-käsitteen — ei sinällensä lisää etämyyntiä — ja tuo kotiinkuljetuksen vastuullisesti, selkeästi säänneltynä tähän. Meillä on mukana suuren valiokunnan lausuma, joka velvoittaa valtioneuvostoa, hallitusta, seuraamaan tätä tilannetta tarkasti. Meidän on täällä eduskunnassa pidettävä huoli, että sitten myös toimenpiteisiin ryhdytään, jos näyttää esimerkiksi siltä, että verotulot eivät nouse ylöspäin sille tasolle, mitä halutaan.

Yhden asian nyt vielä haluan tähän loppuun lisätä. Sitten lupaan, etten enää alkoholista tässä salissa ainakaan tänään puhu. Se on se, että kun me keskustellaan meidän alkoholiverotuksesta tällä hetkellä, niin siinä me olemme tulleet siihen pisteeseen, että mitä korkeammaksi alkoholiverotusta Suomessa nostamme, sitä enemmän tänne tuodaan alkoholia ulkomailta joko laillisesti siitä tarvittavat verot maksaen tai sitten laittomasti ilman veroja. Sinällensä valtion verotulot ovat nyt alkoholiveron suhteen selkeästi kääntyneet alevalle linjalle, jos verotasoa nostetaan. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pekonen.

17.33 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa rouva puhemies! Tämä lausuma, mikä suuressa valiokunnassa on jätetty, on ihan hyvä, että seurataan näitä vaikutuksia. Mutta minä haluan muistuttaa, että kun hallituspuolueet jättivät tuolla sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa viime viikolla oman vastalauseensa tähän mietintöön, siinä vastalauseessa oli lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittää alkoholin etämyynnin rekisteröitymis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2026 vp

menettelyn ja verotunnisteen käyttöönoton toteutumista sekä ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin verovalvonnan tehostamiseksi ja veronkierron ehkäisemiseksi etämyynissä.”

Tässä meidän asiantuntijalausuntojen mukaan Verohallinto on varovasti arvioinut, että vuonna 23 etämyyntinä maahan tuoduista alkoholijuomista on jäänyt maksamatta alkoholiveroa noin 25 miljoonaa euroa, vuonna 24 noin 40 miljoonaa euroa, ja nämä ovat varovaisia arvioita. Mutta niin paljon kokoomus ja suuren valiokunnan enemmistö vihaavat veroja, että nyt tämä lausuma on jätetty tekemättä, ja tätä seurantaa ja tätä tehostamista näiden verojen keräämiseksi ei olla nyt tekemässä. Olen tähän todella pettynyt ja toivoisin, että siellä kokoomuksessa otettaisiin nyt peili käteen ja uusittaisiin tämä lausumaesitys.

Mitä tulee tähän veronkiertoon, niin suuren valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Wallinheimo totesi viikonloppuna iltapäivälehdessä haastattelussa, että Tullin pitää vain tehokkaammin valvoa ja tehokkaammin kerätä näitä veroja. Mutta sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta sai myös Tullilta asiantuntijalausannon, jossa he totesivat, että jotta verovalvonta olisi tehokasta, se vaatii aiempaa enemmän henkilöresursseja Tullille ja Verohallinnolle sekä investointeja Tullin varastotoimintaan. Kun tässä edellä edustaja Valtolakin jo viittasi siihen, että ehkä voitaisiin nyt Tullille edes väliaikaisesti näitä resursseja tähän valvontaan myöntää, niin minä itse olisin toivonut, että siitä olisi myöskin ollut vähän joku ponnekaampi lausunto esimerkiksi siellä suuren valiokunnan mietinnössä, koska nämä ovat todella mittavia määriä. Jos me esimerkiksi puhutaan näistä järjestöleikkauksista, jotka tänäänkin ovat olleet paljon otsikoissa, niin tällaisilla veroeuroilla kyllä on käyttöä tässä maassa moneenkin kohtaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vastauspuheenvuoro, edustaja Hemmilä.

17.36 **Pertti Hemmilä kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, rouva puhemies! Edustaja Pekonen otti aivan oikein esille tämän lausuman, joka on ollut siellä sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa esillä. Tästä kyllä suuren valiokunnan kokouksessa viime perjantaina puhuttiin, mutta siellä kylläkin eräät edustajat totesivat, että tämä lausuma, minkä itse esitin, on niin kattava, ettei sitä tarvita. Mutta otin kyllä tuosta kopin. Kun ilmeisesti ensi viikon maanantaina tätä käsitellään toisessa käsittelyssä, niin lupaan ehdottaa siinä tätä lausumaa vielä, koska tämä on erittäin hyvä. — Kiitoksia. [Aino-Kaisa Pekonen: Hyvä, kannatan!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly, vastauspuheenvuoro.

17.37 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Juuri tuohon lausumaan, jota edustaja Pekonen tässä toi esiin: kyllä tämä verokysymys minua tässä erityisen paljon hämmästyttää koko ajan. Vaikka tässä jonkin verran sitä sivutaan, niin ei oikein vastata siihen kysymykseen, mitä tehdään, että me pystytään näitä veroja kantamaan paremmin kuin nyt. Niitä toimenpiteitä tässä ei ole yhtään tullut esiin, vaan selitetään, kuinka Ruotsissa ja tuolla ja tuolla, mutta ei yhtään toimenpiteitä haeta siltä osin. Meillä on 13 400 miljoonaa alijäämä tässä Suomen valtiontaloudessa, ja me annetaan verojen mennä tuolta vaan ohi. Ihmettelen erittäin paljon.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustajat Räsänen ja Valtola, vastauspuheenvuorot, ja sen jälkeen varsinainen puheenvuoro, edustaja Ojala-Niemelä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2026 vp

17.38 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oli erittäin hyvä, että edustaja Pekonen nosti esiin tämän lausuman, joka on siis tässä sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöön liitettyssä vastalauseessa. Nimittäin juuri näistä toimista eli tästä etämyynnin rekisteröitymismenettelystä ja verotunnisteen käyttöönoton toteutumisesta niin, että se joka kerta myös tarkistettaisiin, kun alkoholijuomia luovutetaan, olisi tässä varsinaisessa mietinnössä tehty aivan pykäläesitykset, jolloin ei olisi tarvittu tällaista pontta. Mutta olen kyllä ilahtunut siitä, että edustaja Hemmilä vieressä lupasi, että tämä lausuma nyt sitten otetaan käsittelyyn. Tämähän on hallituspuolueiden tekemä lausuma siellä mietinnön käsittelyssä, niin että en voi ymmärtää tai kuvitella, että sitä kukaan vastustaisi. Mutta ehdottomasti olen sitä mieltä, että me olisimme voineet tämän toteuttaa jo nyt emmekä jättää vain lausuman varaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

17.39 **Oskari Valtola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuulemisissa saimme tiedon siitä, että syksyllä vuonna 24 on tullut voimaan valmisteverolain 80 §, jonka mukaan etämyyjän on ilmoitettava Verohallinnolle Suomeen toimitettavista alkoholijuomista ennen niiden lähettämistä sekä asetettava vakuus valmisteverojen maksamisen varmistamiseksi. Sitten siellä verottaja antaa yksilöllisen tunnusteen tälle juomalähetykselle. Eli käytännössä meillä on tällä hetkellä uutta valmisteverolainsäädäntöä, jolla tähän verokatoon pyritään vaikuttamaan. Asiantuntijatkin totesivat, että ehkä tätä kannattaa seurata, ja sen takia siellä nyt on nämä lausumat olemassa, että jos tämä järjestelmä ei toimi, niin tehostetaan sitten toimintaa. Mutta on erittäin hyvä, että tämä vastalauseessa ollut lausuma otetaan tulevaisuudessa huomioon. Kannatan ehdottomasti.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ojala-Niemelä.

17.40 **Johanna Ojala-Niemelä sd:** Arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunnan asiantuntijakuulemisissa nostettiin esille merkittäviä verovalvontaan liittyviä ongelmia alkoholin etämyynnissä, ja valtiovarainvaliokunta esittikin yksimielisesti lausunnossaan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle muutoksia, joilla tätä veronkiertoa pyrittäisiin estämään tehokkaammin. Lausunnossa ehdotettiin muun muassa ilmoitusvelvollisuutta ulkomaisille etämyyjille sekä järjestelmää, jossa alkoholilähetysten luovuttaminen asiakkaalle estettäisiin, mikäli lähetyksestä puuttuu Verohallinnon kuljetustunniste tai veroedustajan valmisteveronumero. Valtiovarainvaliokunta katsoi yksimielisesti, että verovälttelylle on saatava loppu ja hallituksen alkuperäisessä esityksessä ei näitä toimia esitetä. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön mukaan alkoholin etämyynnin suosio on perustunut pitkälti siihen, että tuotteista ei ole maksettu Suomeen kuuluvia alkoholiveroja ja juomapakkausveroa. Valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan näiden maksamattomien verojen määrä voi olla vuosittain jopa 61—285 miljoonaa euroa, eli kyse ei ole mistään pienestä yksityiskohdasta, puhumme kymmenien, jopa satojen miljoonien eurojen veromenetyksistä. Jos hallitus todella haluaa avata alkoholin etämyynnin, niin kyllä samalla pitäisi huolehtia siitä, että verot myös maksetaan Suomeen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mattila.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2026 vp

17.42 **Hanna-Leena Mattila kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Ehdottomasti tosiaan verot pitää maksaa Suomeen, ja toivon, että tartutaan tähän näkökulmaan.

Täytyy kyllä todeta, että tämän hallituskauden aikana on kyllä todella pontevasti edistetty alkoholin saatavuutta. On tässä tullut tietenkin semmoinen tunne, että jos olisi yhtä pontevasti edistetty työllisyysasioita tai vaikka hyvinvointialueitten ahdingon helpottamista, niin mikähän mahtaisi olla Suomen tilanne? [Mika Karin välihuuto] Muistan esimerkiksi, että kun tosiaan aloitimme kuuntelemisen tästä alkoholin kotiinkuljettamisesta, niin sosiaali- ja terveysministeriön edustaja aloitti talousnäkökulmilla ja vasta sen jälkeen näistä mahdollisista terveyshaitoista. Se on minua oikeastaan kiusannut koko tämän lakiesityksen käsittelyn ajan, että meillä ei ole ollut yhteneväistä käsitystä siitä, mikä on alkoholin kulutus Suomessa. Nyt jonkinlaista kokonaisnäkemystä saatiin sen kautta, kun oli valtiovarainministeriön Verianilla teettämä selvitys meillä kuitenkin jonkinlaisena käsittelyn pohjana, että siellä on 15 litraa puhdasta alkoholia jokaista suomalaista kohden. Tämähän on ihan merkittävä määrä, kun on aikaisemmin puhuttu siitä, että olisi 10 litraa. Mutta tässä onkin laskettu yhteen se, mitä ostetaan vähittäiskaupoista, nettimyynnistä ja näin pois päin, ja totta kai tämä matkustajatuoti: me kaikki, jotka ollaan käyty noilla risteilyillä, ollaan nähty, että sieltä ovat konttikaupalla ihmiset tuoneet alkoholia. Eli oikeastaan valtava huoli liittyy siihen, että nyt ei tämänkään lakiesityksen aikana olla kyllä tarpeeksi vakavasti noteerattu näitä kaikkia sosiaali- ja terveysjärjestöjen näkemyksiä, ylipäättänsä niitä, mitkä ovat ottaneet tähän terveyspuoleen kantaa. Kyllä se vain näin on, että jos saatavuus paranee, niin kyllä kulutus kasvaa ja sitä kautta haitat ja vahingot kasvavat, ja meillä jo tällä hetkellä useita miljardeja euroja vuodessa menee näitten alkoholihaittojen korjaamiseen.

Sitten oli oikeastaan ihan mielenkiintoinen osa näitä asiantuntijakuulemisia, että suomalaisia pitäisi opettaa eurooppalaisille tavoille, esimerkiksi juomisen suhteen. Kyllä suomalaiset tosiaan ovat aika lailla tämmöinen oma rotunsa, että jos esimerkiksi ruotsalaisiin vertaa, niin ei siellä ole tämmöistä puistojuopottelua niin kuin meillä esimerkiksi Suomessa on. On tosi kova työmaa kyllä saada suomalaisia opetettua jollekin muulle mallille, että sivistyneesti ravintoloissa tai muissa oloissa nautittaisiin kuin sitten siellä puistoissa.

Mutta murheellinen olen sen suhteen, että todennäköisesti haitat tulevat kasvamaan esimerkiksi lapsiperheissä, ja niiden, jotka ovat tällä hetkellä jo haavoittuvassa asemassa, tilanne ei varmasti tule tämän kautta paranemaan. Minä olisin pitänyt hyvin tärkeänä sitä, [Puhemies koputtaa] että siinä olisi ollut se 24 tunnin muuri, mikä olisi estänyt näitä impulssiostoja.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Päivi.

17.45 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa puhemies! Maailman terveysjärjestön WHO:n mukaan alkoholin kulutus ja alkoholihaitat ovat yhteydessä mainontaan eli alkoholin markkinointiin, sitten toisaalta saatavuuteen ja kolmanneksi hintaan. Valitettavasti tällä esityksellä ollaan sekä saatavuutta lisäämässä että myös nimenomaan väkevien alkoholijuomien mainontaa lisäämässä. Tämä esitys ei siis koske pelkästään tätä etämyyntiä ja kotiinkuljetusta, kuten täällä esimerkiksi edustaja Valtola tiivisti, vaan tämä koskee myös alkoholimainontaa, josta on vähemmän käyty keskustelua.

Valiokunta asiantuntijalausuntoihin perustuen ehdotti, että tätä väkevien alkoholijuomien verkkomainontaa ei sallittaisi. Samoin kiinnitän huomiota siihen, että kun hallitus antoi tämän alkuperäisen esityksensä lausuntokierrokselle, niin siinä yhteydessä vielä oli

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2026 vp

kielletynä niin sanottu vaikuttajamarkkinointi mutta sitten lausuntokierroksen jälkeen ministeri päätti, että tätä kieltoa ei aseteta. Tämän vaikuttajamarkkinoinnin kiellon tavoitteenahan olisi nimenomaan lasten ja nuorten suojeleminen sosiaalisessa mediassa tapahtuvasta alkoholijuomien markkinoinnista. Suomessa sosiaalisen median vaikuttajilla on tuhansia seuraajia, suosituimmilla vaikuttajilla jopa satojatuhansia, ja lasten ja nuorten keskuudessa sosiaalisen median vaikuttajat ovat erittäin suosittuja, ja heidän julkaisemillaan tuotesuosituksilla voi olla hyvin suuri vaikutus nimenomaan lapsiin ja nuoriin. Sen vuoksi asiantuntijat kyllä hyvin yhtenäisesti asettuivat tukemaan tätä vaikuttajamarkkinoinnin kieltoa, joka olisi siis sisällytynyt tähän sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöön. Tältäkin osin tilanne valitettavasti lisää alkoholihaittoja ja alkoholin kulutusta, ja nimenomaan nuorten ikäluokkien keskuudessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ojala-Niemelä.

17.47 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa rouva puhemies! Näkisin niin, että alkoholin saanti ei ole ollut tässä maassa ongelma kyllä tähänkään asti. Meillä on kattava Alkon verkosto, ja syrjäseuduilla alkoholia voi tilata postitse. Lisäksi myös monet Alkot sijaitsevat kauppojen yhteydessä, jolloin kauppareissulla onnistuu se Alkosta juomien hakeminen, jos näin haluaa. Tämä on nyt päinvastaiseen suuntaan menevä esitys, jossa helpotetaan edelleen alkoholin saantia, ja en kauhean ilolla tätä tervehdi.

Voi sanoa näin, että alkoholi heikentää harkintakykyä, lisää tapaturmien ja väkivallan riskiä sekä voi aiheuttaa riippuvuutta, ja lisäksi se kyllä kuormittaa meidän jo ennestään kuormittunutta terveydenhoitoa ja vaikuttaa haitallisesti perheisiin ja läheisiin. Lisäksi tässä ovat vielä nämä kansanterveydelliset näkökohdat: pitkäaikainen alkoholin käyttö lisää riskiä sairastua muun muassa maksasairauksiin, sydän- ja verisuonitauteihin sekä useisiin syöpiin, ja haittoja voi myös syntyä silloin kun käyttö ei tunnu omasta mielestä erityisen runsaalta. Olisin toivonut tiukkaa harkintaa tämän lain suhteen.

Keskustelu päättyi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.